

Warszawa, dnia 14 stycznia 2016 r.

**MINISTER ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI**

RR-pz/mdj -076- 6 /jł/16 (88)

**Pan
Leszek Grała
Prezes Dolnośląskiej Izby Rolniczej
ul. Wiejska 29
52-411 Wrocław**

W odpowiedzi na pismo z dnia 22 grudnia 2015 r., znak L.Dz. DIR/2590/2015 w sprawie sytuacji na rynku trzody chlewnej, uprzejmie informuję, co następuje.

Zasady organizacji rynków rolnych, obejmujące również instrumenty wsparcia, są regulowane na poziomie Unii Europejskiej. Aktualnie obowiązuje rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 671, z późn. zm.).

W zakresie rynku wieprzowiny przewidziane są instrumenty tzw. „siatki bezpieczeństwa”, o uruchomieniu których w sytuacjach kryzysowych może zdecydować Komisja Europejska. Należą do nich dopłaty do prywatnego przechowywania wieprzowiny oraz instrumenty zarządzania kryzysowego. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi podejmuje, będące w jego kompetencji działania, zmierzające do poprawy sytuacji na rynku wieprzowiny, w tym wnioskuje do Komisji Europejskiej o uruchamianie instrumentów służących stabilizacji cen.

Mając na uwadze trudną sytuację na rynku wieprzowiny, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w dniu 24 listopada 2015 r. wystąpił do Komisarza ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich z wnioskiem o jak najszybsze uruchomienie dopłat do prywatnego przechowywania mięsa wieprzowego. Szybkie wdrożenie przez Komisję Europejską tego instrumentu wsparcia rynku

jest bardzo ważne z uwagi na trudną sytuację dochodową gospodarstw produkujących trzode chlewną.

W dniu 15 grudnia 2015 r. zostało opublikowane rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2015/2334 z dnia 14 grudnia 2015 r. wprowadzające prywatne przechowywanie wieprzowiny oraz ustalające z góry stawkę dopłat (Dz. Urz. UE L 329, str. 10). Zgodnie z tym rozporządzeniem, mechanizm został uruchomiony z dniem 4 stycznia 2016 r. Należy podkreślić, że wdrażanie instrumentu dopłat do prywatnego przechowywania ma za zadanie przyczynić się do wzrostu popytu na rynku unijnym i krajowym, co powinno być czynnikiem wyhamowującym spadek cen, a następnie stymulującym ich wzrost.

Ponadto, w ww. piśmie do Komisarza, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wskazał, że w tak trudnej sytuacji uruchomienie jedynie mechanizmu dopłat do prywatnego przechowywania będzie działaniem niewystarczającym do skutecznej stabilizacji rynku. Mięso składowane w ramach tego mechanizmu wróci na rynek prowadząc do zwiększenia presji cenowej w późniejszym okresie. Z tego względu, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zwrócił się również o aktywowanie refundacji wywozowych do mięsa wieprzowego jako instrumentu zarządzania kryzysowego na rynku wieprzowiny. Wdrożenie tego instrumentu będzie dobrym uzupełnieniem dopłat do prywatnego przechowywania wieprzowiny. Pozwoli to trwale zagospodarować nadwyżkę wieprzowiny oraz będzie stanowić zachętę do poszukiwania nowych rynków zbytu.

Trudna sytuacja na rynku wieprzowiny była także, na wniosek Polski, przedmiotem obrad Rady UE ds. Rolnictwa i Rybołówstwa w dniach 14-15 grudnia 2015 r., w której skład wchodzi ministrowie ds. rolnictwa poszczególnych państw członkowskich. Była to kolejna okazja do zaapelowania o podjęcie wszelkich możliwych działań mających na celu poprawę sytuacji na rynku wieprzowiny w Unii Europejskiej, w tym w Polsce. Należy bowiem mieć na uwadze, że sytuacja na rynku polskim jest silnie związana z rozwojem sytuacji w UE, gdzie także obserwowany jest spadek cen świń.

Na ww. spotkaniu na wniosek Polski omówiono kwestię pogarszającej się sytuacji na rynku wieprzowiny. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi przedstawił trudną sytuację sektora i zaapelowała o podjęcie dalszych działań, w tym o jak najszybsze uruchomienie mechanizmu prywatnego przechowywania dla wieprzowiny oraz wprowadzenie dopłat do eksportu. Minister zwrócił również uwagę na konieczność analizy sytuacji na rynku wieprzowiny w dłuższym okresie oraz zastanowienia się nad rozwiązaniami długofalowymi dla tego sektora. Wskazał na istotność podjęcia wszelkich możliwych działań doraźnych celem pomocy rolnikom, będącym od dłuższego czasu w trudnej sytuacji.

Komisarz Hogan odnosząc się do przedstawionych propozycji dotyczących wieprzowiny poinformował, że uruchamiany od 4 stycznia 2016 roku mechanizm prywatnego przechowywania przewiduje podwyższone stawki za przechowywanie oraz poszerzoną listę produktów. Zdaniem Komisji Europejskiej refundacje eksportowe są działaniem kontrproduktywnym. Ponadto zapewnił, że Komisja Europejska pracuje nad dalszymi instrumentami wsparcia rynku wieprzowiny.

Chciałbym także zwrócić uwagę, że w związku z trudną sytuacją na rynkach rolnych w dniu 17 października 2015 r. weszło w życie rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 2015/1853 z dnia 15 października 2015 r. *ustanawiające tymczasową nadzwyczajną pomoc dla rolników*

w sektorach hodowlanych (Dz. Urz. UE L 271 z 16.10.2015 r., str. 25). Na mocy ww. rozporządzenia państwom członkowskim Unii Europejskiej udostępniona została pomoc w całkowitej kwocie 420 mln euro w celu zapewnienia ukierunkowanego wsparcia dla rolników, którzy odczuwają skutki znacznego spadku cen, będącego bezpośrednią konsekwencją wprowadzonego przez Rosję zakazu przywozu produktów rolno-spożywczych oraz skutki suszy dla upraw paszowych. Z ogólnej puli środków finansowych Polska otrzymała kwotę 28,9 mln euro. Zgodnie z art. 2 rozporządzenia Komisji nr 2015/1853, państwa członkowskie mogą przyznawać dodatkowe finansowanie ze środków krajowych do maksymalnej wartości równej 100% kwoty przyznanej danemu krajowi ze środków UE. Mając na uwadze powyższe, przygotowano projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie realizacji przez Agencję Rynku Rolnego zadań związanych z ustanowieniem tymczasowej nadzwyczajnej pomocy dla rolników w sektorach hodowlanych. W projekcie proponuje się, obok wykorzystania środków pochodzących z budżetu UE, przeznaczenie kwoty w takiej samej wysokości z budżetu krajowego i objęcie wsparciem producentów mleka, którzy od 2014 r. w największym stopniu odczuli skutki niekorzystnej sytuacji rynkowej oraz producentów świń, którzy od 2014 r. znajdowali się w trudnej sytuacji oraz ponoszą największe straty w związku z występującym w IV kwartale 2015 r. głębokim spadkiem cen. Aktualna wersja projektu przewiduje, że wsparcie będzie udzielane producentowi świń, jeżeli:

- 1) w dniu 30 września 2015 r. posiadał nie więcej niż 2000 świń;
- 2) w okresie od dnia 1 października do dnia 31 grudnia 2015 r. sprzedał, z przeznaczeniem do uboju, co najmniej 5 i nie więcej niż 2000 świń objętych kodem CN 0103 92 19 (świnie o masie 50 kg i więcej) lub loch objętych kodem CN 0103 92 11 (lochy mające prosięta co najmniej raz, o masie nie mniejszej niż 160 kg);
- 3) w okresie od dnia 1 października 2015 r. do dnia 7 stycznia 2016 r. co najmniej 5 świń sprzedanych przez tego producenta zostało poddanych ubojowi w rzeźni.

Na podstawie wniosków złożonych przez producentów świń ubiegających się o wsparcie zostanie ustalona liczba świń kwalifikujących się do wsparcia. Biorąc pod uwagę kwotę dostępnych środków finansowych oraz liczbę świń kwalifikujących się do wsparcia zostanie ustalona stawka wsparcia. Zgodnie z projektem rozporządzenia, stawka wsparcia przypadająca na sztukę nie może być wyższa niż 35 zł. W przypadku świń produkowanych w cyklu zamkniętym, stawka do sztuki zostanie dwukrotnie zwiększona. Projekt został w dniu 14 stycznia 2016 r. rozpatrzony przez Stały Komitet Rady Ministrów.

Przedstawiając powyższe, należy zauważyć, że z uwagi na specyfikę rynków rolnych, w tym rynku wieprzowiny, w szczególności wahania cen, działalność rolnicza jest obarczona ryzykiem. W celu jego minimalizowania, wspólna organizacja rynków rolnych przewiduje rozwiązania, mające na celu wzmocnienie pozycji producentów w łańcuchu dostaw żywności. Należą do nich uznawanie organizacji producentów, ich zrzeszeń oraz organizacji międzybranżowych, a także obowiązkowe umowy na dostawy produktów rolnych.

Organizacje producentów i ich zrzeszenia mogą pełnić znaczącą rolę w koncentracji podaży, poprawie wprowadzania do obrotu, planowania i dostosowywania produkcji do popytu oraz optymalizacji kosztów produkcji i stabilizacji cen producenta. Natomiast organizacje

międzybranżowe mogą pełnić ważną rolę w rozwoju właściwej współpracy między podmiotami łańcucha dostaw.

Stosowanie obowiązkowych pisemnych umów na dostawę produktów powinno natomiast wpłynąć m.in. na: poprawę planowania działań w ramach łańcucha marketingowego, optymalizację kosztów produkcji, wzmocnienie pozycji producentów rolnych i przedsiębiorstw skupujących produkty, ograniczanie nieuczciwych praktyk handlowych, uporządkowanie relacji między producentami a przetwórcami i handlowcami, wzmocnienie siły negocjacyjnej stron umowy.

Wdrożenie powyższych przepisów do prawodawstwa krajowego jest dobrowolne dla państw członkowskich. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi zdecydowało o przygotowaniu projektu ustawy wdrażającej m.in. powyższe przepisy do polskiego prawodawstwa, dostrzegając istotność wzmocnienia pozycji producentów w łańcuchu żywnościowym. W dniu 18 września 2015 r. została opublikowana *Ustawa z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. poz. 1419). W ustawie tej wskazano, że organem właściwym do uznawania organizacji producentów, zrzeszeń organizacji producentów oraz organizacji międzybranżowych, w tym organizacji międzynarodowych (na ich wniosek) są właściwi ze względu na siedzibę tych organizacji lub zrzeszeń dyrektorzy oddziałów terenowych Agencji Rynku Rolnego.

W powyższych przepisach przewiduje się również, że każde dostarczanie produktów rolnych, z wyłączeniem sprzedaży bezpośredniej, przez producentów, grupy producentów, organizacje producentów albo zrzeszenia organizacji producentów do pierwszego nabywcy wymaga pisemnej umowy. W przypadku, gdy pierwszym nabywcą nie jest przetwórca, umowa między kolejnymi nabywcami również musi być zawarta na piśmie. Umowa musi także zawierać określone elementy, wymienione w przepisach unijnych, w tym postanowienia w zakresie ceny – określonej wprost w umowie lub mechanizmu określania ceny, ilości i jakości dostarczanych produktów, terminu dostawy, okresu obowiązywania umowy, procedur płatności i jej terminów, itp. Wszystkie elementy umowy będą swobodnie negocjowane między stronami.

Celem przedmiotowych umów jest z jednej strony zabezpieczenie stałości dostaw niezbędnej ilości surowca o określonych parametrach na potrzeby przemysłu przetwórczego, a z drugiej – zagwarantowanie producentom zapłaty za dostarczone produkty, jeżeli spełnione zostaną warunki zawarte w umowie. Rozwiązanie, o którym mowa powinno korzystnie wpłynąć na stabilizację cen uzyskiwanych przez producentów. Jednocześnie nie należy utożsamiać ww. obowiązku z wprowadzaniem cen minimalnych lub maksymalnych w handlu produktami rolnymi, gdyż takich rozwiązań nie przewiduje prawodawstwo unijne.

W Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi odbywają się spotkania z przedstawicielami sektora wieprzowiny, mające na celu wypracowanie wspólnie rozwiązań mających na celu stabilizację sytuacji i poszukiwanie rozwiązań długoterminowych na tym rynku.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi przygotowuje program działań długofalowych prowadzących do ustabilizowania sytuacji w sektorze wieprzowiny. Kolejne działania będą dotyczyć m.in. przyspieszenia rozmów na temat dostępu do rynków zbytu i znoszenia barier weterynaryjno-sanitarnych dla wieprzowiny m.in. na rynkach: japońskim, południowokoreańskim i chińskim oraz zwiększenia efektywności funduszy promocji. Ważnym

zadaniem jest zminimalizowanie skutków ASF dla producentów trzody chlewnej, a także opracowanie programu odbudowy produkcji trzody chlewnej.

Chciałbym także poinformować, że w związku z sygnałami, że zakłady przetwórstwa mięsa stosują jednakowe, niskie ceny skupu trzody chlewnej wobec krajowych producentów, co sugeruje stosowanie praktyk monopolistycznych i zmony cenowej, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wystąpił do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów o zbadanie czy zachowania rynkowe przedsiębiorców prowadzących skup żywca wieprzowego nie naruszają zasad konkurencji. Minister zwrócił się w szczególności o zbadanie czy nadużycia nie występują w przypadku prowadzenia i rozliczania produkcji w systemie nakładczym, a także czy zakłady przetwórcze płacą więcej za sprowadzany do produkcji surowiec z zagranicy niż oferują polskim producentom, naruszając w ten sposób warunki konkurencji.

Jeśli chodzi o pomoc w związku z wystąpieniem suszy, należy podkreślić, że pomoc udzielana producentom rolnym, w tym również pomoc na wznowienie produkcji rolnej w związku z wystąpieniem szkód w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej spowodowanych niekorzystnymi zjawiskami atmosferycznymi, od dnia akcesji do Unii Europejskiej musi być zgodna z przepisami dotyczącymi pomocy publicznej, w tym wytycznymi Unii Europejskiej w sprawie pomocy państwa w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich w latach 2014-2020 (2014/C 204/01) (Dz. Urz. UE z dnia 1.07.2014, C 204) oraz rozporządzeniu Komisji (UE) nr 702/2014 z dnia 25 czerwca 2014 r. uznającym niektóre kategorie pomocy w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE z dnia 1.07.2014, L 193) albo pomoc musi być udzielana w formule *de minimis* zgodnie z przepisami rozporządzenia Komisji (UE) nr 1408/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* w sektorze rolnym (Dz. Urz. UE z dnia 24.12.2013, L 352).

Stosownie do przepisów rozporządzenia Komisji (UE) nr 702/2014 rolnikom może być udzielana pomoc na wyrównanie szkód spowodowanych przez niekorzystne zjawisko klimatyczne porównywalne do klęski żywiołowej tj. które niszczy ponad 30% średniej rocznej produkcji danego rolnika z ubiegłych 3 lat lub średniej z 3 lat opartej na okresie 5 ubiegłych lat, z wyłączeniem wartości najwyższej i najniższej. A zatem ustalając wysokość szkód należy uwzględnić całość prowadzonej w gospodarstwie rolnym i dziale specjalnym produkcji rolnej produkcji.

Jednocześnie stosownie do przepisów rozporządzenia Komisji (UE) nr 702/2014 wysokość pomocy na wyrównanie szkód spowodowanych przez niekorzystne zjawisko klimatyczne porównywalne do klęski żywiołowej może wynieść:

- 1) 80% kwoty obniżenia dochodu obliczonego zgodnie z art. 25 ust. 6 rozporządzenia nr 702/2014 albo 80% kwoty szkód w środkach trwałych służących do prowadzenia działalności rolniczej, o których mowa w art. 25 ust. 7 rozporządzenia nr 702/2014;
- 2) 90% kwoty obniżenia dochodu obliczonego zgodnie z art. 25 ust. 6 rozporządzenia nr 702/2014 albo 90% kwoty szkód w środkach trwałych służących do prowadzenia działalności rolniczej, o których mowa w art. 25 ust. 7 rozporządzenia nr 702/2014 – dla działów specjalnych produkcji rolnej lub gospodarstw rolnych położonych na obszarach z

ograniczeniami naturalnymi określonymi w przepisach o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Kwota obniżenia dochodu może zostać zwiększona o koszty poniesione w związku z wystąpieniem niekorzystnego zjawiska atmosferycznego jak również pomniejszona o koszty nieponiesione w związku z wystąpieniem tego zjawiska.

Do kosztów poniesionych w związku z wystąpieniem szkód można zaliczyć np. koszty związane z zakupem sadzonek truskawek lub innych roślin o okresie użytkowania 2-5 lat oraz pasz, o ile ten zakup wynika z ujemnego bilansu paszowego w gospodarstwie rolnym spowodowanego szkodami powstałymi w wyniku niekorzystnych zjawisk atmosferycznych.

Przedstawiając powyższe, uprzejmie informuję, że przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 31 sierpnia 2015 r. w drodze uchwały program pomocy dla rolników i producentów rolnych, którzy ponieśli szkody w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej spowodowane wystąpieniem w 2015 r. suszy, z wyłączeniem zwiększenia limitu na 2015 r. na podstawie przepisów o finansach publicznych dopłat do kwalifikowanego materiału siewnego oraz preferencyjnych kredytów na wznowienie produkcji, został zgłoszony do Komisji Europejskiej jako zgodny z przepisami rozporządzenia Komisji Europejskiej (UE) nr 702/2014.

Natomiast zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz.U. poz. 187 z późn. zm.) o preferencyjne kredyty na wznowienie produkcji mogą ubiegać się zarówno producenci rolni, w których gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej szkody powstałe w wyniku niekorzystnych zjawisk atmosferycznych wynoszą powyżej 30% średniej rocznej produkcji rolnej, jak i producenci rolni, w których gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej szkody powstałe w wyniku niekorzystnych zjawisk atmosferycznych szkody wynoszą poniżej 30% średniej produkcji rolnej. Wówczas pomoc udzielana jest w formule *de minimis*.

Podsumowując, zapewniam, że Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi będzie kontynuowało starania, celem doprowadzenia do poprawy sytuacji na rynku wieprzowiny.

z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
SEKRETARZ STANU

Jacek Bogucki